

Dohányzásmentes Világnap – 2005. május 31.

„Orvosok, egészségügyi dolgozók és a dohányzás visszaszorítása”

Az Egészségügyi Világszervezet Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezménye, amely a világ országainak összehangolt válasza a multinacionális dohányipar globális fenyegetésére, ez év február 27-én – miután a szükséges számú ország ratifikálta, életbe lépett. Azt a kedvező választ, amivel a civil társadalom és a kormányok fogadták a Keretegyezményt, a Keretegyezmény létrehozásában részt vett civil szervezetek, a világban jelenleg is folyamatban lévő dohányzásellenes programok és az aláíró országok nagy száma is bizonyítják.

Az EVSZ tagországainak a reakciója a Keretegyezményre igazolja az országok szilárd elkötelezettségét a dohányzás okozta közegészségügyi kihívással szemben. A Keretegyezmény megfogalmazza azokat a lépéseket, amelyeket az országoknak meg kell tenniük a kitűzött cél elérése érdekében. Olyan különböző dolgok tartoznak ide, mint az ár- és adópolitika, a csempészet, a feketepiac vagy a reklám.

A Keretegyezmény megvalósításának folyamatában a kormányok nem nélkülözhetik a civil társadalom támogatását. A Keretegyezmény bevezetésében hangsúlyozza *„a civil szervezetek és a civil társadalom egyéb tagjainak, köztük az egészségügyi szakmai testületeinek, a női és ifjúsági szervezeteknek, a környezet- és fogyasztóvédő csoportoknak, az akadémiai és egészségügyi ellátó intézményeknek a különleges hozzájárulását a dohányzás visszaszorításához és ennek alapvető fontosságát mind nemzeti, mind nemzetközi szinten”* (WHO FCTC 2003).

A dohányzás visszaszorítása és az egészségügyi szakma szereplői

Az EVSZ 2004. januárjában összehívta a nemzetközi egészségügyi szakmai szervezetek képviselőinek a tanácskozást azzal a céllal, hogy meghatározzák azokat a módszereket, amelyek alkalmazásával az egészségügyi szakma aktívabban vehetne részt a Keretegyezmény megvalósításában és járulhatna hozzá a dohányzás visszaszorításának népegészségügyi célkitűzéseéhez. Az egészségügyi szakma nem csupán az orvosokat jelenti, hanem ápolókat, fogászokat, szülésznőket, pszichológusokat, fizioterápiás szakembereket, gyógyszerészeket és az egészségügyi ellátás más szereplőit is.

A dohányzás visszaszorítását célul kitűző összetett programoknak számos különféle eljárás együtteséből kell állniuk mind országos, mind nemzetközi szinten. Törvényhozási és árszabályozási módszereket éppúgy tartalmaznak, mint prevenciót – ezen belül oktatást, tájékoztatást és a dohányzásnak az egészségre gyakorolt hatásával foglalkozó kampányokat – valamint a dohánytermékek iránti igényt csökkentő olyan eljárásokat, amelyek a függőséggel és a dohányzás abbahagyásával foglalkoznak. Az egészségügy szakembereinek alapvető szerepük van ezen a téren. Kapcsolatban vannak a népesség jelenős részével és lehetőségük van arra, hogy segítsenek az embereknek a magatartásuk megváltoztatásában. Tanácsadással, iránymutatással, a dohányzás egészségügyi következményeire vonatkozó kérdések megválaszolásával segíthetnek betegeiknek a dohányzás abbahagyásában – különösen azoknak, akiknek dohányzással összefüggő betegségük van.

Számos vizsgálat bizonyította, hogy a dohányzás veszélyeit és a cigaretta elhagyásának fontosságát ismertető rövid tanácsadás a dohányzás visszaszorításának egyik leginkább költség-hatékony módszere. Az egészségügy képviselői a megelőzésben is kiemelkedő szerepet játszanak, főként a

fiatalok vonatkozásában. Lehetőségük van arra, hogy elősegítsék a társadalmi normák megváltozását és időben figyelmeztessék a gyerekeket és serdülőket a dohányzás veszélyeire.

Az egészségügy szakembereinek példaképpül kell szolgálniuk az egészséges társadalom számára. Elengedhetetlen a létesítmények, a munkahelyek dohányzásmentessége. Azok az egészségügyi dolgozók, akik képzésük során megtanulták a dohányzás visszaszorításának eljárásait, sokkal eredményesebben tudják azonosítani és kezelni a dohányzással összefüggő betegségeket, betegeket, előzhetik meg a dohányzást és támogathatják betegeik erőfeszítéseit a cigaretta elhagyásában. A dohányzás visszaszorításának oktatása az egészségügyi dolgozók képzése során a dohányosok számának jelentős csökkenését eredményezheti.

A jogszabályalkotásban az egészségügyi dolgozók fel tudják használni befolyásukat a helyi és a nemzeti közösségekben a megelőzést célzó intézkedések érdekében.

Az EVSZ meg van győződve arról, hogy a dohányzás visszaszorítására irányuló erőfeszítések akkor lesznek hosszú távon sikeresek, ha az egészségügyi ellátás működő struktúráihoz és monitorozási rendszeréhez kapcsolódnak. Az ilyen megközelítés megkönnyíti, hogy a dohányzás visszaszorítására irányuló erőfeszítéseket a társadalom más szektorai is elfogadják.

A 2004. januári konferencián részt vevő szervezetek egyetértettek abban, hogy az egészségügyi szakma képviselőinek és ezek szervezeteinek a nemdohányzó életmód és kultúra tekintetében példaképpül kell szolgálniuk elsősorban betegeik, de az egész társadalom számára is. Számos egészségügyi-orvosi szakmai szervezet már eddig is kezdeményezett a dohányzás visszaszorítását elősegítő speciális programokat és megfogalmazták a saját céljaikat és módszereiket ezen a téren („Code of Practice”). Ezekre jó példa a 2002. októberében nyilvánosságra hozott „Doktorok Dohányzásellenes Kiáltványa”, amelyet világszerte támogattak az orvosi társaságok. A 2005. évi „Dohányzásmentes Világnap lehetőséget nyújt ezeknek a törekvéseknek a fokozására, erőt merítve az orvos-egészségügyi szakma lelkesedéséből és elkötelezettségéből, a különböző szervezeteknek a közös cél – a dohányzás visszaszorítása – érdekében tett erőfeszítéseiből.

(Ezt az állásfoglalást 29 nemzetközi orvos-egészségügyi szakmai szervezet írta alá.)